

Undran

Underbart. Märkvärdigt. Det var inbjudan till Galleri Aveny i Göteborg, längesen nu, december 2016. Mia Frankedal, det var första utställningen jag såg av henne. Tyckte om det. Sa det till henne. Det blev inte mer än undran; förundran. Men när jag kom hem låg vernissagekortet där, konstnärinnans porträtt, en oljemålning. Resa heter den. Jag blev sittande, undrande. Satte upp det på väggen med ett häftstift. En mångfaldigt underbar målning. Oförklarlig? Jag kände det så. Vem tycker inte om undran?

Resa, olja på duk, 80x80 cm

Galleri Aveny i Göteborg har alltid sevärd konst. Det var lätt för mig att bli förbryllad inför Mia Frankedals utställning. Frågade henne. Hon svarade: "Jag vill ha ljus, gå in i min bild. Det finns ett långt borta. Fjärran. En tomhet. Jag vet inte varför det blev så här". Det skrev jag upp i min anteckningsbok.

Vernissagekortet har suttit uppe i snart ett år och lockat och retat. Innan jag tog mod med mig och bad att få se vad hon hade i sin ateljé. Hon målar gärna landskap, åkrar, ängar, sjöar. Beger sig ut i naturen. Hon reser till Frankrike, fransk natur. Det började med att hon fick ett stipendium till vår svenska konstnärskoloni i Grez-sur-Loing. Och blev gripen av landskapet, ljuset, atmosfären, det är något särskilt med den naturen. I mer än hundra år har konstnärer från hela världen vallfärdat till just Grez, en landsbygd inte långt från Paris. Mia har varit där två gånger till på egen bekostnad. Då målar hon i samhällets närhet landskap, åkrar, en sjö.

"Jag vill ha ljus, vill gå in i bilden. Måla utan sammanhang. Vara fri, vara ensam i främmande land."

Helt vanlig jordbruksmark målar hon om, fördelar skiftena i olika starka färger. Men så ser det väl inte ut i åkerlandskapen? Nej, men i konsten. Det är måleri som skapats oavsett det landskap konstnären faktiskt har som modell. Hon brukar gå längs en flod i Grez-sur-Loing, där finns ljus, där finns avstånd att se, stannar till exempel inför ett par träd, en båt, speglingar på vattnet. Är det verkligen det hon målar? Som vi ser. Ja. Men målningens avstånds ljus bär ingen naturlig himmels färg. Detsamma gäller för flodens yta, hon skapar. Ljusets färger gör det sköna, så målar hon om vad hon ser. Det blir något innerligt mer. Den röda båten flyter utan fäste. De märkliga träden, målade spröda, stöder varandra. Färgglädje råder. Kolorit. En stilla dramatik. Linjer ser hon ut att tycka om, vågräta, färgstarka, snabbt målade streck. Hennes starka färger gör landskapet helt och hållet till lysande distanser. Målningarna spelar med lätthet. Hon bygger till exempel med många olika färger ett stort rum så när som på en enda stol, möjligen också en taklampa (men det är oklart) och en illande mörkblå dörr längst in (om

Röd stol, olja på duk, 80x80 cm

det nu är en dörr). Stolen står nog stadigt men vad är det som blåser? Så snabbt som hon målat. Håller en del av stolen på att lösas upp och blåsa bort? Ryggstödet, vackert mönstrat, är ovanligt högt. Men titta: hur en mörkfärgad linje löper längs stolryggen uppåt. Och till synes förbinds hålls fast i den blå väggen. Detta är verkligen en målning. Hennes färgarbete är starkt, skönt. Lekfullt. Levande. Elegant svepande linjeföring.

Det finns ännu, i vår sena nutid, den konst som har som sin främsta uppgift att skapa det sköna.

En lust. Och lyckas med det. Se, bara se! Liksom vi alljämt älskar att lyssna till exemplarisk klassisk musik. Vi tänker inte med sinnet och är inte sinnliga i tankarna. Lusten kommer som sådan nästan ifrån – hjärtat? Eller?? Jag vet inte vad jag känner men att jag känner vet jag. Och har då öppnat för tjusning. Konstnärer kan åskådliggöra i bild hur det – känns. "Skönhet gör omedelbar effekt." Det var Platon, Sokrates lärjunge, som sa det år 340 f.kr, och: "det sköna är unikt, endast det förnimms genom ögonen, utan förnuft, genom de klaraste av känslor".

Vi i vår värld kan behöva det.

■ BJÖRN BERGLUND